

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De periurio generaliter,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

late Suarez in eodem lib. 2. cap. 4. c.) ea quæ facta sunt in eadem materia, in qua vota referuata, quæ commemorantur in Extrauag. vltima communi De pœnit. & remiff. nempe perpetua continentia, religionis, peregrinationis ad loca sancta in Ierusalem, peregrinationis ad limina SS. Apostolorum Romæ, & peregrinationis ad S. Iacobum in Compostella. Quibus Azorius addit in *præced. cap. 9. quæst. 4.* tum ex Soto in *cit. art. 9.* iuramenta super statutis Collegiorum seu Academicarum, atque Ecclesiarum, quorum dispensationes Papa sibi referuat: tum ex Panormit. ad cap. Quanto num. 8. De iureiurando: iuramenta quibus se obstringunt insignes viri: puta Imperator, Reges, Duces, & alij, præsertim habentes supremam iurisdictionem in temporalibus, Episcopi item, alijque superiores Ecclesiarum Antistites.

69. Sextum est multorum nobilium auctorum, quorum meminit Couarr. in *ante memorato §. 3. sub finem num. 4.* neminem in iuramentis, vt nec in votis posse dispensare absque causa legitima. Quod tamen intelligi debet distinctione adhibita. Nam vt ex Panorm. Syluester habet iuramentum 2. quæst. 2. Quando iuramentum promissorium fuerit ab inferiore præstitum in materia principaliter spectante ad Papam: siue, vt Couarr. habet in *seq. num. 5.* pertinente ad liberam Papæ dispositionem, qualis est beneficiorum Ecclesiasticorum: potest idem Papa in illo dispensare, illud irritare pro arbitrio: ac sine causa: quia ipsum sic præstitum fuit, vt excepta intelligeretur eiusdem Papæ autoritas, iuxta cap. Venientes, De iureiur.

Cum vero præstitum fuerit iuramentum in alia materia: si ea est ad honorem Dei principaliter, vt elemosyna pro Ecclesiæ fabrica, vel religionis ingressus: tunc ad dispensandum necessaria est iusta causa, qualis censetur: tum scandalum vitandum, tum maior vtilitas emanatura ex dispensatione: tum etiam quæcumque alia: arbitrio Superiorum dispensantium diiudicanda. Sin autem ea sit ordinata ad alicuius proximi vtilitatem: vt eum alicui præstitum est iuramentum super aliquo contractu, aut conuentione, ne Papa quidem potest tunc dispensare, nisi de illius cui iuratum est consensu: quia nemo potest alteri debite inuito nec consentienti, rem suam auferre: cum id sit contra ius naturæ. De qua re Sotus loco citato & Suarez pluribus in *seq. cap. 4. 1.* & Sanchez in opere Mortali lib. 3. à num. 13. Qui etiam (sicut & Couarr. in citato num. 5. vers. 9.) referunt duos casus in quibus iuramentum relaxari potest sine consensu eius cui præstitum fuerat: quia ita expedit ad vtilitatem rei publicæ.

70. Prior est, quando is cui iuratum est, censetur tali poena puniendus ob aliquod crimen suum: tunc enim Superior potest efficaciter subtrahere materiam talis iuramenti: siue creditor, pro ea quam in illum habet eminenti potestate, præcipiendo vt in eo cedat suo iuri: vel per seipsum immediate, condonando tale ius debitori, vel eadem imperando vt non faciat quod iurauit: si quidem ipsum etiam ita subditum habeat, vt iuramentum ipsius relaxare possit. Quæ ratione ab Ecclesiâ iuramentum fidelitatis excommunicato vel heretico præstitum relaxatur, 15. quæst. 6. cap. 2. & sequentibus. Posterior casus est, quando iuramentum fuerit vi, metu (etiam si leui, dummodo sit cum graui iniuria: vt Suarez numer. 19. docet) vel fraude, dolove extortum, ex cap. Abbas, De iis quæ vi, & cap. Si vero, & cap. Verum De iureiurando.

71. Septimum documentum est, iuxta D. Thomam 2. 2. quæst. 89. art. 9. ad 3. quando aliquid sub iuramentum promissum fuerit, quod est manifeste licitum & vtile: dispensationem vel commutationem non habere locum in tali iuramento, nisi aliquid melius seu conducibilius ad communem vtilitatem occurrat faciendum.

Octauum est, quod late tractat Suarez in eodem cap. 41. sub finem, quod quis iuramentum violauerit, peccaueritve non implendo promissum in termino præstito, non ob stare quominus illius relaxatio fieri possit: quia per pœnitentiam deleri potest illa culpa, & peritio relaxationis esse rationabilis, ob periculum relabendi in peritium: neque is cui iuratum est, ex illo peritio admissum, amittit ius quod habet condonandi quod sibi promissum est: neque

etiam Superior amittit ius, quo potest iuxta antedicta iuramentum ipsum relaxare.

Postremi documenti loco addere possumus ex Soto loco cit. quod legitima dispensatio possit esse vbicumque ea in bonum commune cedit, nisi iniuria fiat terciae personæ. Id quod locum habere existimari, etiam si quis iuret se non petiturum iuramenti dispensationem, nec se vsurum illa. Nam vbi ratio plene exegerit, is quoque potest rem totam patefacere Prælato, qui si dispensare voluerit, ipse poterit tali dispensatione vt: quoniam eiusmodi iuramenta sunt fluita & fluida: vt pote facta contra iuramentum naturam, quæ talis est, vt non adeo adstringat, quin iusta de causa possit vinculum illius, Papæ vel Episcopi auctoritate relaxari.

CAP. V.

De periurio generaliter.

SUMMARIUM.

73. Periurium dicitur tum proprie, tum generaliter, seu vt non tantum completatur iuramentum in quo veritas deficit: sed etiam illud in quo iustitia aut iudicium.
74. Periurium proprie dictum peccatum est mortale suo genere.
75. Explicatio diffinitio, An licet iuramentum exposcere ab eo qui exstimatur petaturus.
76. Non licet priuata auctoritate.
77. Tres pene peccati constituta ab Ecclesiâ.

PERIURIUM proprie, nihil est aliud, quam iuramentum factum, id est, cui veritas deest, vt ostendit Caiet. 2. 2. q. 98. ad art. 2. & 3. Generaliter autem a nobis hic accipitur, cum D. Tho. in ead. quæst. art. 1. & Soto li. 8. De iust. & iure q. 2. art. 1. nempe vt completatur etiam iuramentum cui deest vel iustitia vel iudicium, indeque est illicitum iuxta antedicta in cap. 2. no. 15. Quæ lata acceptione D. Hieronymi ad 4. cap. Ierem. (quod refertur 22. q. 2. c. 2.) sumpsit periurium: ita tamē vt illius rationem voluerit certo ordine participari, vt D. Tho. ibid. in solutione primi argumenti declarat, & latius tractat Suarez De religione tract. 5. li. 3. c. 2. nempe vt primo & principaliter periurium sit, quando deest veritas: secundo loco vero, quando deest iustitia: & tertio loco quando deest iudicium. Nam primus horum defectuum, fallitatem formaliter continet, vt manifestum est: secundus vero, eam continet virtualiter solum, id est, non alio nomine, quam quod is qui sine iustitia iurauit, vel teneatur falsificare iuramentum: si quidem iurauit aliquid illicitum: vel certe non cogatur ei stare, si rem indifferentem iurauit: Tertius autem eam continet tantummodo potentialiter, id est, hoc tantum nomine, quod qui indifferere iurat, eo ipso se committat periculo iurandi falsum. Quæ de causa, iuramentum etiam super veritate factum sed sine necessitate, vitandum est ex Caiet. verbo Periurium in fine: etiam si, vt ille addit, tunc sit peccatum tantum veniale.

Cæterum periurium ex suo genere peccatum esse mortale D. Thomas in *seq. art. 3.* probat ex eo, quod de sui ratione importet Dei contemptum: & ideo peccatum sit ex diametro oppositum, ac repugnans reuerentiæ Deo debita. Sed quomodo id sit absolute verum, non modica difficultas est: quam tractant Caiet. ibid. & Sotus in cit. quæst. 2. art. 3. Nobis sufficit pro praxi id non adeo verum esse, quin dentur multi casus, in quibus periurium in lata sua significatione sumptum, peccatum est solummodo veniale, prout in particulari docebitur in sequentibus capitibus. Et ita quod Sapient. 14. vers. 25. periurium numeratur inter grauiora peccata orta ex idololatria, intelligendum est de periurio quo mendaciter in nomine Domini iuratur: a cuius peruersitate tanquam mortali cauendum esse, indicant verba peccantis Prouerb. 30. Tribue tantum victui meo necessaria, ne forte fatiatus alliciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus: aut egesset compullus furer, & periurum nomen Dei mei. Id est,

necge-

ne egestas sit mihi occasio dicendi iurandum falsum. Indicat etiam maledictio ac grauis poena, quam Deus Ieremie 5. vers. 4. minatur iuranti in nomine suo mendaciter.

Explicatio difficultatis, An liceat iuramentum exposcere ab eo qui existimatur peccaturus.

75. **D**ifficultas hic occurrit tractanda, An peccatum sit exposcere iuramentum ab eo quem scias commissurum esse periurium. De quare statuendæ videntur sequentes propositiones.

Prima est, petere iuramentum ab eo quem nescis, iuramentum falsum, nullum peccatum esse. Hanc ex D. August. habet D. Thomas 2. 2. quæst. 98. art. 4. Et probatur: quia eo ipso, quod nescio aliquem peccaturum, præsumere possum, immo & deo, quod sit recte facturus id, quod sine peccato fieri potest. Cui præsumptioni si in hac re locus non esset, vix liceret ordinarie petere ab alijs iuramentum: quod est contra communem vsum ac sensum hominum. Intelligenda est autem, dummodo ad sit necessitas notabilis vitæ aliqua petendi: cum constet non esse aliquam necessitatem iurandum. Neque petatur iuramentum, quod sine iniustitia vel turpitudine præstari nequeat, aut quod sine falsitate aut illius probabili periculo præstari non possit: ut si quis indicatur ad affirmandum sub iuramento id, quod scit non ita esse: aut ad negandum id, quod scit ita esse: aut ad iurandum definite ac tanquam certum illud quod nescit. Nam quia nullo talium modorum licite iurari potest: nec etiam talis petitio potest sine peccato fieri, cum ordinetur ad peccatum. Videri possunt Suarez in eodem lib. 3. cap. 14. num. 2. & aliorum sequentibus, ac Sanchez in opere morali lib. 3. cap. 8. à num. 5.

76. **S**ecunda propositio est: exigere priuata auctoritate iuramentum ab eo quem scias peccaturum, peccatum esse. Hæc est D. Thomæ ibid. & cum eo Soti in 8. De iust. & iure quæst. 2. art. 4. & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 20. atque aliorum plurium quos commemorant Suarez in sequenti num. 10. & Sanchez in præcedenti num. 2. Probat vero manifeste: quia cum in ea re iuramentum deferendo, illicita occasio peierandi offeratur, sane inique agitur: adeoque peccatum mortale committitur, ut præter Nauar. expresserunt Angelus & Sylu. post citandi. Et confirmatur per cap. Ille qui, 12. quæst. 5. cum dicitur, Ille qui hominem prouocat ad iuramentum, & scit eum falsum iuraturum esse, vincit homicidam.

Quod si obiciatur licitum esse (iuxta antedicta in appendice ad 2. caput) iuramentum petere ab eo quem scias iuraturum quidem verum, sed per falsos Deos, atque adeo peccatum. Respondetur disparem esse rationem: quia in iuramento quod petitur ab infideli, verum (ut suppositum est) iuramento, locus esse potest iustæ causæ siue necessitatis siue notabilis utilitatis sufficiens ad ipsum cohonestandum ex parte exigentis: cum sit aptum confirmare veritatem datæ fidei homini ab homine. In eo autem iuramento quod petitur à fideli, qui probabiliter creditur peccaturus, cum consequenter credendum sit tale nihil valiturum ad humanam fidem firmandam (quod per ipsum præterdicitur) sane scandali vitium is incurrit, qui illud tunc exposcit, neque excusari potest tanquam vti suo iure: quia in periurio nihil inest boni, quo vti possimus, præsertim ad finem cuius gratia petitur iuramentum: qui est confirmatio veritatis fidei datæ homini ab homine. Periurium enim non confirmat veritatem, sed potius falsitatem. Quæ de re pluribus Suarez in eodem cap. consequenter.

Tertia propositio est, quam idem ibidem num. 14. habet, quoties iuramentum petitur sine utilitate notabili, & alias scitur aut vehementer præsumitur, quod ille à quo petitur peccabit, mortale peccatum committi. Ratio est: quia si ne rationabili causa datur proximo ruinæ occasio, quæ ex charitate remouenda fuisset alium de oblata. Hincque patet, merito statutum esse in cap. Clericos De cohabit. Clericorum & mulierum: ne Clericis concubinarijs iuramentum deferatur de non redeundo ad concubinas: cum vehementem præsumptio sit, quod non stabunt iuramento.

Consequens est pariter male facere Cōfessarios qui compellunt penitentes iurare se non commissuros de nouo delicta in quæ facile labuntur. Id quod notant Angelus iuramentum 3. §. 11. & Sylu. Iuramentum 2. q. 9. ac Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 20.

Qui etiam addunt, quod si is qui scitur peccaturus sponte se offerat ad iurandum, & ad sit rationabilis causa recipiendi iuramentum (qualis esse potest, ut super inito contractu cogatur à Iudice, præstare illud ad quod tenetur) eum qui tale iuramentum recipit, non peccare: quia non dat scandalum seu occasionem peccandi: sed solum bono aliquo fine, & urgente necessitate grani, permittit à parato peccatum committi: nimirum ut euadatur iniuria alio qui perferenda, iusque obtineatur in re notabili. Nam & Deus ad bonos fines multa mala permittit: licitumque est famuli aut filii furtum permittere, ut ipsorum indolem explore, ipsosque corrigas, ac in posterum tibi ab illis caueas. Addit quoque Suarez in eodem cap. numer. 16. posse in eiusmodi casu peti iuramentum à tali. Id quod putarim limitandum primo, ut debeat fieri sola propositione nuda propriæ voluntatis, qua optas ut ipse iuret, ac sine admixta inductione: perinde ac cum solutio futura vsuratum proponitur vsurario, declarando ei voluntatem propriam, mandandi illam executioni: si mutum aliter ab eo obtineri nequeat. Secundo vero, ut tales circumstantiæ debeant concurrere, ut quantumcumque iuramentum sit falsum: ipsum tamen valeat ad id quod præterditur: ut ad compellendum in foro externo, stare contractui, cum ipsum qui confirmauit illum iurando mendaciter.

Nota autem, quod alijs citatis Sanchez habet in fine memorati cap. octauo, non esse licitum ad iurandum falsum, ob aliquam utilitatem inducere eum qui bona fide existimabit se iurare verum. Nam etiam si ignorantia possit talem à peccato excusare, non excusabitur tamen illum inducens, ut pote qui prouocat scienter Deum ad uocari in testem falsitatis, in quo illum afficit graui iniuria.

Tertia propositio est, Publicum Iudicem nullum peccatum committere, cum iuramentum exigat ab eo quem scit peccaturum: dummodo id ad partis instantiam faciat, seruato iuris ordine. Hæc est D. Thomæ 2. 2. quæst. 98. art. 4. & cæterorum memoratorum, ac Couarruuiæ ad cap. Quamuis pactum 1. par. §. 6. nu. 2. in fine plurimorumque aliorum quos refert Sanchez in eodem cap. 8. nu. 2. Probat vero: quia cum faciens quod lex precipit, quodque incumbit illi ex officio, non censetur delinquere. Quare in casu huius propositionis Iudex cum seruet legis præscriptum, iurique ordinem, prout incumbit ei ex officio non est dicendus peccare.

Neque est quod obiciatur, non peccare quidem faciendo opus de se prohibitum: peccare tamen, tali opere inducendo alium ad peccatum periurij. Nam tale pendet solum ex malitia peierantis: non autem ex iuramenti executione legitima per Iudicem, qui non debet sequi priuata scientiam, sed publicam: ex præscripto iuris adhibendo ea quibus solet elici veritas, inter quæ ponitur periurio iuramenti, ne iustam occasionem det scandalo publico: quod illi cauendum est magis, quam spirituale detrimentum vnius priuati. Sic enim probatum reum afficit extremo supplicio, quidquid ille sic impatiens id ferat, ut nullatenus penitere velit. Quod autem in contrarium D. Aug. dicere videtur, prout refertur in cap. Qui exigit, 22. quæst. 5. non spectat huc: quia intelligendum est, non de Iudice: sed de priuata persona iuramentum exigente. Concedendum est tamen, quod Iudex quantum potest saluo officio suo, debeat efficere ne ad huiusmodi iuramentum præstandum deueniatur.

Cæterum quod addit Suarez in fine eiusd. cap. 14. satis de se patet: licere inquam, exigere iuramentum ab eo qui verum iuraturus probabiliter creditur: si quidem iusta causa ad sit exigendi: talisque exactio fiat simplici petitione, dato quod exigens nullam iurisdictionem habeat, qua possit per præceptum, cogere alterum ad iurandum. Quod si iurisdictionem habeat, ut pater in filium: Prælati in subditum: ipsa iuramenti exactio fieri poterit per coactionem,

nem, potestati exigentis proportionatam, precepto imposito quod obligabit in conscientia, iuxta illud ad Romanos 13. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt.

Pœna periurii constituta ob periurium.

78. Porro gravissimum peccatum esse periurium (quod pluribus Suarez tractat in præced. cap. 3.) indicant pœnæ ob ipsum periurii constitutæ: quæ sunt: iure quidem diuino. Tum reatus æternæ mortis, cum sit transgressio vnus ex præceptis, de quibus dictum est à Domino Matr. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Tum maledictio, seu afflictio in temporalibus: quam Deus apud Zachariam in cap. 5. minatur venturam ad domum iuuantis in nomine suo mendaciter, & commoraturam in medio domus eius: & consumpturam illam, & ligna eius, & lapides eius.] Quo etiam pertinere censeri potest illud Ecclesiastici 23. Vir multum iurans replebitur iniquitate, & non discedet à domo illius plaga.

Iure autem Canonico quatuor habentur constitutæ. Prima est (quæ iam relinquitur Confessarij arbitrio) vt pro ea in iungatur eadem pœnitentiæ, quæ pro fornicatione, aut adulterio, aut homicidio voluntarie commisso, ex cap. fin. 21. quæst. 1. Eratq; eiusmodi pœnitentiæ ex cap. Quicumque, 6. quæst. 5. & ex cap. 1. aliquotque sequentibus. 22. quæst. 5. quod qui peierauerat, deberet & ieiunare in pane & aqua quadraginta diebus, si erat liber: sin erat seruus, debebat ieiunare tres Quadragesimas: & deinde septem annis agere pœnitentiæ, nec vnquam admittebatur ad communionem nisi in hora mortis.

Secunda est: vt priuetur beneficijs qui peierat: nempe si electus est ad beneficium, non confirmetur: sed irritetur ipsius electio. ex cap. finali De iurando in 6. Sin iam habeat beneficium, priuetur illo ex cap. Querelam, extra eod. titulo. Nec tantum priuandus est omni beneficio, sed etiam debet inhabilis reddi ad omne beneficium obtinendum in posterum, ex proxime seq. cap. Tu nos. Veruntamen pœnæ istæ non incurruntur ipso iure: sed sunt per sententiam Iudicis imponendæ, prout ostendit Suarez in eod. lib. 3. cap. 20. à num. 5.

Tertia pœnæ est, quod peierans si falsum iuret & notorius sit, efficiatur infamis ipso iure: ex cap. Infames, 6. q. 1. De qua pluribus Suarez, legendus ibid. à nu. 7.

Quarta pœnæ est, vt periurus non admittatur ad ferendum testimonium, ex cap. Quicumque, 6. quæst. 1. & ex cap. Paruuli 22. quæst. 5. Immo quantumuis in reliquis peccatis, quæ faciunt hominem infamem, peccator post peccatam pœnitentiæ, & emendationem vitæ, *consente iam infamia*, admittatur ad testimonium: periurus tamen nullo vnquam tempore admittitur: prout habetur ex cap. Testimonium De testibus & attestat. Per quod, vt ostendit Suarez in eodem cap. num. 19. non imponitur periuro obligatio in conscientia ad abstinendum à iurando in posterum, etiam in iudicio: sed solum pœnæ: vt si ad iurandum accedat, possit repelli per exceptionem vel accusationem: præsertim, vt idem num. 20. addit, cum periurium fuerit commissum in iudicio, aut in pacto vel promissione solemnî (nisi per metum aut aliquam iniuriam extortum sit) aut ab eo qui publica infamia laborat, quod soleat peierare.

CAP. VI.

De periurio assertorio.

SUMMARIUM.

- 79. Periurium assertorium est peccatum mortale, à quo nihil excusat nisi defectus plene deliberationis.
- 80. Quod verum est de quocumq; iuramento, quo falsum iuratur: aut verum quidem, sed existimatur falsum.
- 81. Quid sit sentendum de eo, qui iurat illud de quo incertus est, aut quod existimat verum esse, cum sit falsum.
- 82. Difficultas de iuramento falso, quod per inadvertentiam profertur: an excusetur à mortali.

83. Aduertens ad iuramentum, sed non ad dictum falsum: aut contra ad dictum falsum: sed non ad iuramentum, excusari potest à mortali per inadvertentiam.

84. Consuetudo iurandi ex se non est, nec facit esse peccatum mortale.

85. Consuetudo iurandi non obstat quin peierans inadvertenter, excusetur à mortali.

86. Duo casus excepti.

87. An per consuetudinem iurandi constitutur quis in statu peccati mortalis. & quid sit sentendum de iuramento assertorio, quo vere quidem iuratur, sed de re vana aut mala.

79. **P**ERIURIUM assertorium dicitur, quo mendacium iuramento assertitur: falsum videlicet assertum, aut verum negando. Quod esse peccatum mortale constat ex D. Thomæ doctrina, proposita in precedenti num. 74. Idque verum est in quacumque materia, quacumque de causa, & sub quacumque forma iuratur: prout conitit ex Bulla Martini quinti quæ habetur in fine Concilij Constan. expresseruntque Sotus lib. 8. De iust. & iure quæst. 2. art. 3. conclusio 2. & Caiet. in verbo Periurium, ac Nauarr. in Enechir. cap. 12. num. 5. & communem certamque sententiam esse, eisdem ac alijs in eam referent, notat Suarez in eod. lib. 3. cap. 4. nu. 2. Adeo vt, addit ibid. Caiet. nulla in eo admittatur excusatio, nisi ex imperfectione deliberationis seu aduertentiæ, quam in præced. lib. 15. sub initium cap. 2. ostendimus à mortali excusare. Itaque, vt ait ibidem Sotus, siue parua siue magna fuerit materia in qua fit iuramentum falsum, ipsum semper est mortale peccatum: quandoquidem semper in se notabilis est iniuriæ illa, quæ licimando, irrogatur Deo, tanquam futurus sit reus mendacij, aut mendacium suffragaturus. Id quod ab ipso per se est peccatum mortale est in re parua, ac in magna: cum tam vere mendacium sit, de re parua dictum, quam dictum de magna. Sin aliter, vt idem Sotus addit, peccatum peccatum est mortale, quantumcumque finis ob quem fit, sit alias sanctissimus, & causa pietissima eaque grauissima: vt si peieres ad cauendam mortem sue tibi, siue alteri innocenti, vel ad liberandam à prodicione vel incendio totam ciuitatem, vel etiam ad eripiendum ab inferni faucibus animam: nullis enim talibus circumstantijs periurium assertorium iustificatur, cum intrinsece malum sit, per notabilem quam includit Dei irreuerentiam, tanquam sibi innotam.

Addi pariter potest cum Caiet. & Nauarr. nullam neq; propriam neque alienam vtilitatem, vel necessitatem, ne quidem mortis, aut alterius cuiuscumque grauis periculi merum excusare à tali peccato. Talia enim non impediunt quominus Deus adhibeatur testis mendacij. Nec obstat quod in cap. Verum De iurandis statuatur, eos non esse tanquam pro mortali puniendos, qui iuramenta meri extorta non seruauerint. Nam, prout D. Thom. 2. 2. quæst. 98. art. 3. ad 1. notat, id non ideo dicitur, quod non peccent mortaliter: sed quod minor pœnæ sit eis quam cæteris periuris infligenda. Addi demque eadem ratione potest cum iisdem authoribus neque excusationem in hac re esse à mortali, quod ex animi leuitate, vel ex consuetudine, aut iocandi, vel excusandi aut purgandi se gratia, aut iure furore percitus quis iurauerit: nisi tanta esset ira, quæ iuranti iudicium ad mortalem culpam sufficiens adimeret: vt bene notatum est à Nauarr. in Enechir. cap. 12. num. 10. Tantum enim abest vt leuitas causa: ob quam sic peieratur, minuat malitiam periurij, vt augeat potius: quia maior tunc irreuerentia Deo irrogatur: cum propter rem parua, testimonium ipsius contemnitur. Quod notatum est à D. Thoma in eodem art. 3. ad 2.

Documenta de proposito periurio.

SECTIO I.

80. **C**æterum pro praxi ad particula descendendo, oportet aliquot documenta notare. Primum est: proxime dicta procedere, siue per Deum, siue per creaturas in ipsum relatas, siue simpliciter, siue excoarctate iuramentum concipiatur: vt ex D. Bonauentura & Gabriele Nauarr.

in præ-